

CHAPTER 11 VOOR DE NV BELGIË?

VIJF REDENEN OM BANG TE ZIJN VOOR DE BEGROTING

Met een voorspeld begrotingstekort van 25 miljard euro zijn de crisisjaren tachtig en negentig weer helemaal terug. De roep om een nieuw Globaal Plan, zoals onder Dehaene I, klinkt steeds luider. Hier is het slechte nieuws: een nieuw Globaal Plan zal dit keer zelfs niet volstaan om het staatshuishouden weer op orde te krijgen. 'De Morgen' legt in vijf stappen uit waarom ook u zich daar zorgen om moet maken.

DEEL DRIE: DE TERUGKEER VAN DE RENTESNEEUWBAL

Vraag: De staatsschuld loopt weer razendsnel op. Was dat probleem dan niet opgelost?

De rentesneeuwbal. Kent u dat monsterje nog dat het budgettaire nieuws overheerste in de eerste helft van de jaren negentig? Goed nieuws voor nostalgici: in alle stilte is de rentesneeuwbal zijn comeback aan het maken.

DOOR BART ECKHOUDT

Het is niet altijd crisis geweest. Eind 2006 bijvoorbeeld leek er geen vuilje aan de lucht. De Nationale Bank tekende de hoogste groei van het decennium op en de regering-Verhofstadt kreeg (een laatste keer) lof toegevoegd omdat ze een begroting in evenwicht afleverde en de staatsschuld gevoelig terugging. Althans in procenten; in pure centen is onze schuld al die tijd blijven stijgen, maar omdat de economie nog sneller groeide, kon de schuldgraad (het percentage schuld ten opzichte van het bruto binnenlands product) dalen. Dat gaf een aardige kromming in de grafieken van minister van Financiën Didier Reynders. Tegenwoordig is dezelfde minister Reynders wat zuiniger met de verspreiding van grafiekes. Daar zit namelijk ook weer een kromming in, maar dan even steil naar boven (zie grafiek).

Mischien, zo weten we nu, zijn we destijds wat uithoudig geweest in het aanpakken van de begrotingspolitiek van de paarse regeringen. De vorige federale regeringen gaven meer geld uit en haalden er tegelijk minder op dan ze feitelijk nodig hadden. En ze wisten dat handig verborgen te houden achter de aarhoudende economische groei. Vanaf 2002 zet er zich in de federale begroting een soort schaarbeweging in, doceert professor economie Paul Van Rompuy (KU Leuven). "Een been wordt gevormd met de dalende ontvangsten door de lastenverlaging via de hervorming van de personenbelasting en de verlaging van de werkgeversbijdragen. Het andere been van de schaar bestaat uit de stijgende uitgaven. Tussen 2002 en 2007 zijn de uitgaven met 3 procent toegenomen, wat meer is dan de gemiddelde economische groei in dezelfde periode. De regering voerde toeneemende expansief, stimulerend beleid. Daar vallen argumenten voor te verzinnen, maar je kunt je wel afvragen of zoveel generositeit toen echt wel nodig was."

Dat de vorige regeringen (onder Verhofstadt, maar zeker ook onder Letermé) meer van het krockel-dan-van-het

miertype waren, komt helder naar voren uit de analyse van het zogenaamde primaire saldo (het verschil tussen inkomsten en uitgaven zonder rentelasten, of anders gezegd wat de staat overhoudt in haar huishoudboekje voor ze haar leningen begint af te betalen). Hoe hoger het primaire saldo, hoe meer schuld afbetaald kan worden. In de procrisisperiodes 2000-2008 daalde dat primaire overschot, met 3,9 procent van het bbp. Eigenlijk oogt het plaatje van de vorige regeringen zelfs nog minder fraai, want door de pensioenkas en van overheidsbedrijven overte nemen en de verkoop en wedaerhuur van overheidsbedrijven werden financiële baten naar voren geschoven, terwijl de lasten voor later zullen zijn.

Oncomfortabele uitgangspositie

Het is niet meteen het type beleid waarmee je een economische schok voorbereidt, meent ook professor Van Rompuy. "Onder de vorige regeringen is het beleid van bewuste opbouw van begrotingsoverschotten afgebroken. Het gevolg is dat de huidige regering in een nogal oncomfortabele uitgangspositie zit om de crisis aan te pakken. Er moet nog te veel last van het verleden meegedragen worden." Dit jaars er zelfs een negatief primair saldo, wat betekent dat de overheid zelfs zonder schuldlasten meer uitgeeft dan ze binnenkrijgt. Het is nog maar voor het eerst sinds het bloedrode crisisjaar 1984 dat die uitzonderlijke situatie zich voordoet.

Onmiddellijk gevolg is dat de staats-

schuld snel weer toeneemt. Volgens het al redelijk pessimistische rapport van de Hoge Raad voor Financiën van deze lente zou de staatsschuld in 2012 weer boven de symbolische drempel van de 100 procent van het bbp pieken. Amper een half jaar later worden die vooruitzichten al drastisch bijgesteld worden: eind dit jaar zouden we al op 98,1 procent zitten en volgend jaar zou de 100-procentgrens onvermijdelijk doorkbroken worden. Nog een jaar later gaan we dan al naar ruim 107 procent, waarna de schuld verder evolueert naar 110 procent en meer tegen 2014. Tenzij het roer wordt omgegooid, komen we zo ergens in het

den we het nu dan geen tweede maal kunnen? Het zal sowieso van moetsens zijn, maar het verschil is wel dat er nu, in tegenstelling tot vijftien jaar geleden, geen externe druk is. België moest toen zijn begrotingstekort onder of in de buurt van de 3 procent houden, om zijn toegang tot de eurozone veilig te stellen. "Dat is ook gelukt", brengt professor Van Rompuy in herinnering. "Maar laten we toch niet te licht stappen over de dramatische sociale omstandigheden waarin de regering-Dehaene toen gewerkt heeft. Het Globaal Plan van 1993 bevatte onder meer het bezwijken van de loonindexeringen, het

teruggebracht zijn tot 60 procent van het bbp, zo beloofde België aan Europa. Het lijkt er meer op dat we in de buurt van het dubbele zullen uitkomen. "Zonder crisis hadden we die 60 procent kunnen halen in 2014 of 2015", meent professor Van Rompuy. "Door de crisis en door het gebrek aan opgebouwde buffer zijn we nu zeker voor tien, vijftien jaar uit koers geslagen. Zelfs met een ernstig herstelbeleid zullen we niet kunnen vermijden dat de schuld weer een tijdje over de kaap van de 100 procent schiet. Daarmee zitten we dus weer op het niveau van het eind van de jaren negentig."

Zachtjes rolt de sneeuwbal

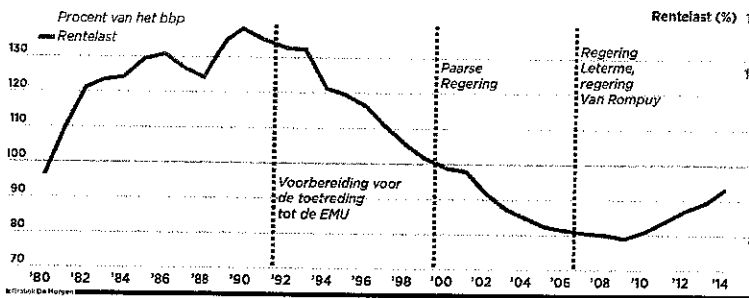
Dat de schuld opnieuw hand over hand toeneemt komt mede doordat de rentesneeuwbal weer aan het rollen gegaan is: hoe hoger de schuld, hoe meer rente erop betaald moet worden, waardoor de schuld opnieuw, als het ware vanzelf stijgt. De sneeuwbal rolt nu nog zachtjes omdat de internationale rente zeer laag ligt. Aangezien de economische groei nog lager uitkomt - er is zelfs een forse krimp van 3,5 tot 4 procent - stijgt de rentelast niettemin. Alleen een forse economische heropleving kan het aanzwellen van die rentesneeuwbal temperen.

Wat hebben we geleerd vandaag? Dat er, behalve de sociale zekerheid (DM3/9), nog minstens een tweede gat in de schatkist zit. Dat is opnieuw nu voor ons, burgerbelastingbetalers. Want al het geld dat de overheid verplicht moet besteden aan het afbetalen van rente en schuld kan het niet uitgeven aan lonen voor politiegagenten, bewijzing van rechtbanken of verhoging van de wettelijke pensioenen.

En die schuld is uiteindelijk onze schuld. Vandaag bedraagt ze al ruim 320 miljard, in 2014 wordt dat volgens de recentste voorspelling van het Planbureau zelfs 430 miljard. Dat is 43.000 euro voor iedereen die bij u aan de ontbijttafel zit. Ook voor uw kinderen, ja. Vooral voor hen eigenlijk, want zij zullen een groot deel van die schulden straks moeten afbetalen. Bij wijze van troost kunt u natuurlijk nog altijd een staatsobligatie kopen van de NV België, dan verdient u tenminste nog een aardige cent aan die schuldenberg.

Morgen: het communautaire lek in de staatskas.

De Belgische staatsschuld

Eerlijke vinder brengt 100.000 euro terug

ESSEN • De eerlijke vinder is terug. Dit weekend vond een winkelier in het Noord-Franse Lille een kistje met 100.000 euro en gaf het prompt terug aan de rechtmatige eigenaar. Begin deze week haalde een gelijkaardige zaak in het Antwerpse Essen het nieuws.

Een eigenaar van een Bricorama in een voorstad van Lille deed dit weekend een aangename ontdekking bij het opruimen van zijn vuilnis: een kistje met 100.000 euro, cash. Naast de biljetten en munten, netjes opgevoerd, zat er ook een enveloppe met het adres van de eigenaar in het kistje. De vinder toonde zich uiterst eerlijk en bracht het kistje, mét inhoud, terug. Rechtmatige eigenaar bleek een bejaard koppelt dat het geld opzij had gezet om hun verblijf in het bejaardentehuis te kunnen betalen. Helaas zette hun dochter tijdens de verhuis het kistje per abuis bij het afval, waardoor het uiteindelijk in de container van Bricorama belandde.

De zaak vertoont gelijkenissen met de eerlijke vinder uit het Antwerpse Essen. Begin dit jaar vond een anonieme burger op de openbare weg 37.000 euro, bracht het naar het politiebureau, waar het geld vervolgens een half jaar stof lag te vergaren. Begin deze week - van een eventuele eigenaar was nog steeds nog geen spoor - raakte bekend dat de lokale politie er dan maar een peperdure handcar mee zou aanschaffen.

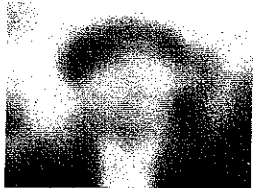
Deze twee gelijkaardige opstoten van goede wil doen vermoeden dat de eerlijke vinder terug van weggeweest is. Een rondvraag bij alle stedelijke politiefacties stelt dat beeld echter bij. "Het is er mogelijk om daar een concrete evolutie in te schetsen, want die gegevens worden niet bijgehouden", klonk het overal. "Sleutels, portefeuilles, gsm's dat wel. Maar echt spectaculaire verbanden zijn uitzonderlijk, en de laatste jaren hebben wij er geen meegemaakt", was een ander veelgehoord argument. (L. D'95)

Frank De Winne moet mogelijk uitwijken voor ruimteschroot Arianeraket

BRUSSEL • Het Amerikaanse ruimtevaartbureau NASA houdt een stuk ruimteschroot nauwellettend in de gaten omdat het mogelijk is dicht komt bij het Internationaal Ruimtestation ISS waar sinds maandag het ruimteveter Discovery hangt. Hoewel het er voorlopig nog niet naar uitziet, is een uitwijkmanoeuvre voor het overblijfsel van een Europese Ariane5 draagraket niet uitgesloten. De voor binnen enkele uren geplande ruimtewandeling gaat in ieder geval door. Het overblijfsel van de in augustus 2006 gelanceerde Ariane 5 zou vandaag omstreeks 17 uur Belgische tijd op 3 kilometer van het ISS voorbijvliegen. Het betreft een vrij groot stuk dat in een zeer elliptische baan rond de aarde draait en dat volgens de NASA makkelijk te traceren is.

Burgervader overweegt wolken af te schieten voor sneeuwvrij Moskou

MOSKOU • Wegens de hoge kosten voor de wintervediensten wil de burgemeester van Moskou vliegtuigen sneeuwwolken laten afschieten. "Daarmee worden de terreinen in de stad beter bewaard en blijft Moskou sneeuwvrij", zo is Joeri Loezjkov door Russische dagbladen geciteerd.

De burgemeester van Moskou Joeri Loezjkov: geen sneeuwvlieffieber.

Traditioneel laat de Russische luchtmacht met een mengsel van zuurstof en een silverbegroting of cementpoeder op speciale feestdagen wolken uitreinen, om voor mooi weer te zorgen. Volgens Loezjkov zou het afschieten van sneeuwwolken slechts een derde kosten van wat de Russische metropool elke winter uitgeeft voor het reinigen van straten.

Een sneeuwvrije stad ligt de 72-jarige burgervader nauw aan het hart, zeker als het om de Tverskajaboulevard gaat. Hier heeft Loezjkov twee jaar geleden voor zijn ambtswoning extra verwarming

laten aanleggen om de stoep sneeuwvrij te houden. Meteoroloog Aleksandr Vasiljev is echter sceptisch. Dertig jaar geleden heeft de toenmalige partijleider en president Leonid Breznev al vruchteloos de klus laten uitvoeren, zegt de wetenschapper.